

dotyky a spojenia

9. ročník martinského festivalu divadiel na Slovensku

festivalový žurnál 5

Milo Král:

Začínali sme s malou dušičkou aj rozpočtom

Herec MILO KRÁL bol pri zrode festivalu Dotyky a spojenia. Dnes hrá vo viacerých divadlách a študuje filmovú réžiu.

Končí sa deviaty ročník festivalu Dotyky a spojenia. Vy ste stáli pri jeho zrode. Ako si na to spomínate?

Napadlo mi to na festivale v Kolíne nad Rýnom, kde sme hrali. Bolo tam viacero slovenských divadiel a povedal som si, že konečne vidím nejaké slovenské divadlo. Uvedomil som si, že by bolo dobré, keby taká platforma vznikla u nás. Vtedy sa totiž Divadelná Nitra profilovala viac na zahraničné divadlo, a tak vznikol hluchý priestor. Nevideli sme si vzájomne svoje inscenácie, nevedeli sme sa stretnúť ako divadelníci. A tak vznikli Dotyky a spojenia. Prvý ročník sme robili s malým rozpočtom aj malou dušičkou. Ale všetci divadelníci nám vyšli v ústrety - s cenou, aj s tým, že prišli. Som rád, že sa to odvtedy rozrástlo. Je to super.

Keď ste začínali, verili ste, že festival bude známy a dožije sa deviateho ročníka?

Dúfal som, že to bude mať také pokračovanie. Divadelníci sa radi stretávajú. Pokiaľ majú čas, tak to ide. Ak pôsobíte v Bratislave, máte málokedy možnosť vidieť košické inscenácie. Martin je v strede Slovenska, tu je priestor vidieť to.

Kedysi ste zostavovali celý program festivalu, museli ste so svojimi vtedajšími kolegami pochodiť predstavenia z celého Slovenska a vybrať najlepšie.

Bavilo ma to. Tri-štyri dni som hral a ostatné dni som behal po Slovensku.

Teraz vám taký život nechýba?

Mám iné aktivity, vždy si niečo nájdem. Teraz som úspešne ukončil štvrtý ročník filmovej réžie, hrám v Žiline, Nitre, Bratislave, čakajú ma Shakespearovské slávnosti. Okrem toho točím blbú telenovelu. Mám dosť aktivít. Nechýba mi to. To bola istá fáza, ktorá sa pre mňa pomínula. Som ale rád, že festival Dotyky a spojenia tu zostáva a že nad ním drží ochrannú ruku Robo Mankovecký. Držím mu palce.

Máte vôbec voľný čas popri škole, divadle, seriáloch.

Ale áno. Nie je to až také strašné. Keď mám voľný čas, tak po dvoch dňoch ma to zas ťahá a rozmýšľam, čo by som mohol urobiť, kam by som sa mohol presunúť. Som v podstate na cestách rád.

Prečo ste išli študovať filmovú réžiu?

Chcel som ju ísť študovať hneď po škole,

ale zdržal som sa v Martine. Potom som išiel na jednu sezónu do Nitra a spýtal som sa sám seba: chcem byť takto zamestnaný v divadle ďalších 20 rokov? Odpoveď bola nie, tak som s tým niečo spravil. Film ma veľmi zaujíma. Nejde ani tak o to, či to bude mať nejaký efekt. Zohnať peniaze na film bude ťažké, ale nevádi mi to, mne to rozširuje obzory. A paradoxne som sa cez školu naučil veľa o herectve.

Čo by ste chceli po škole režírovať?

Idem od projektu k projektu. Teraz mám do 30. augusta urobiť scenár magisterského filmu. Je to dosť ťažké, takže ma čaká pracovné leto. Čo bude po škole, o tom ešte neuvažujem, to je príliš ďaleko.

A na doskách? Máte postavu, ktorú by ste si chceli zahráť?

Herec je tanečníca, čakám, kto ma vyzve a našťastie sa občas ešte niekto ulakomí. Nemám vysnívanú postavu, ktorú by som si chcel zahráť. Pokiaľ je to kvalitný text, tak sa teším. Pokiaľ nie je, áno, som prístupný na rôzne kompromisy, lebo musím z niečoho žiť.

anketa

aká je úroveň dnešnej divadelnej kritiky?

Ľubomíra
krkošková

herečka

Pre mňa je pán Štefko top. Niektorí kritici, ktorých vnímam, sa vyvíjajú nádejne, ale zachytila som aj množstvo rýchlokvasených kritik. Predpokladám, že ide o hodnotenia mladých, ktorí sa ešte len hľadajú. Musia prejsť istú cestu, kým začnem ich názory vyhladávať.

Vladimír
štefko

kritik

Myslím si, že tak ako poklesla úroveň divadelnej tvorby na Slovensku, tak poklesla aj úroveň divadelnej kritiky. Okrem iného je to preto, že aj mienkotvorné médiá venujú divadelnej a vôbec umeleckej kritike veľmi málo priestoru a bez priestoru sa nedá ani hýbať ani dýchať.

Karol
mišovic

divadelný vedec

Najväčší problém vidím v nedostatku priestoru pre reflexiu divadla. Problém je aj v tom, že do kritiky zasahujú aj ľudia bez divadelného vzdelania. V mladej generácii sa nachádza hneď niekoľko kvalitných mladých kritikov, ale nie vždy majú priestor.

Adriana Hricková
Patricia Drobna

David Mamet: November
Divadlo Aréna Bratislava

Keď sa hra zvrhne na frašku

Čo je to byť prezidentom? Z pohľadu bežných smrteľníkov pohodička. Reprezentatívna funkcia, v ktorej by si po útrapách na bojovom poli rád povegetil nejaký politik, poťažmo mysliteľ, nebudaj premiér. Ťažké to môže mať prezident jedine v prípade, ak chce v mechanizme skorumpovanej politiky fungovať čestne a pri žiadnej príležitosti nezabúdať na to, že je radovým občanom istého štátu v rozmanitom, no globalizujúcom sa svete. Kto však chce byť prezidentom, musí vyhrať voľby, a na to treba veľa, preveľa peňazí. A to spravidla aj stačí.

V inscenácii November máme dočinenia priamo s americkým prezidentom. Nie je to úplný blbec, ale, samozrejme, zapína mu to predovšetkým vtedy, keď si potrebuje upevniť pocit moci. To už hádam keby radšej nerozmýšľal vôbec, povieme si u nás. V každom prípade, tesne pred voľbami zisťuje, že nemá šancu uspieť. Jedinou cestou je rýchlo získať peniaze na kampaň a kúpiť si čas. Popri svojich bežných denných činnostiach, ako je prepisovanie dejín či riešenie vojenských konfliktov, sa teda pokúša čo najpohotovejšie použiť vydieracie praktiky na rôznych potenciálnych spojencov, aby prostriedky získal. Napokon uspiewa u šéfa zväzu chovateľov moriakov. Je totiž krátko pred dňom vďakyvzdania a v duchu podpory masívnej konzumácie moriakov pri tejto príležitosti je prezidentovou úlohou nechať si vyvoleným moriakom ovoňať ruku a omilostiť ho. To je dostatočne bizarná tradícia na to, aby sa stala zápletkou hry, a tak aj fungujúcim motívom získania peňazí takpovediac výpalníckou cestou. K tomu ešte problém registrovaného part-

nerstva ľudí rovnakého pohlavia, a ideme chytať pod krk. Nielen moriakov.

Hra známeho a oceňovaného amerického dramatika Davida Mameta je lákavá a bohatá na situačnú komiku, a čo je možno ešte šteklivejšie, americký kontext v nej spoľahlivo funguje aj v cudzom prostredí. Inscenátori zvolili vhodné riešenie scény - točnu s pracovným stolom a telefónmi. Efektne funguje v duchu predstavy oválnej pracovne, aj - vyrábajúc pri pohybe hrkálkové zvuky - ako akési koleso šťastia, na ktorom sa život človeka stáva lotériou v rukách vyššej moci, či ako kolotoč, z ktorého sa nedá vyskočiť bez tvrdého pádu. Na tejto úrovni sa však vynaliezavosť inscenátorov končí, a to aj v širšom zmysle slova.

Režisérova pozornosť je príliš sústredená na hlavného predstaviteľa. Tomáš Maštálir v úlohe prezidenta vehementne nasadzuje v prvej časti svoje herecké kvality. Od začiatku je veľkým pánom gagov a využíva všetky možné spôsoby na čo najlepšie vykreslenie situačnej komiky. Postupne sa však začína prepadať na dno vlastných možností a čoraz menej púšťa k slovu svojich spoluhercov, ktorí potenciál zamiešať karty na scéne, držia v sebe ako aj postavy ošemetnej hry - Boris Farkaš ako poradca prezidenta a Jana Olhová ako lesbická píšarka a autorka prezidentových prejavov. V druhej časti hlavnému predstaviteľovi úplne dochádza na postavu dych, nemá ju kam posunúť, nemá z nej čo vyžmýkať, nemá ju ako charakterizovať. V dôsledku toho sa hra mení na zvrhlú frašku, ktorá následne môže byť, bohužiaľ, už len zdrojom bohapustej, povrchnej zábavy.

Eva Andrejčáková

Fiodor Michailovič Dostojevskij/Daniel Majling: Zločin a trest
Mestské divadlo Žilina

Kudláč za rok zmenil najmä Raskoľnikova

Uzavretá miestnosť a slabý Raskoľnikov. Tak zmenilo Zločin a trest tristo kilometrov.

Eduard Kudláč už druhý rok po sebe režíroval Dostojevského Zločin a trest. Na inscenáciu v Mestskom divadle Žilina, rovnako ako v Štátnom divadle v Košiciach, použil dramaturgiu Daniela Majlinga. Nezmenili sa ani niektoré prvky, ktoré sa osvedčili. Najviditeľnejšia je škvrna na Raskoľnikovovej košeli, ktorú si so sebou nosí celé predstavenie a pripomína jeho krvavý zločin.

Žilinský Zločin a trest má takmer tri hodiny. Po každom obraze príde predel, scéna zhasne a zavládne ticho. Vytvárajú sa tak priestory na premýšľanie, ktoré však celý dej spomaľujú a po čase nudia.

Najvýraznejší rozdiel v spracovaniach je Rodion Raskoľnikov – mladý muž so svojim presvedčením, že aj vražda je ospravedlniteľná. Po tomto zločine však naráža na výčitky svedomia a okolia.

Kým vlni Kudláčovi inscenáciu poddržal Marek Geišberg, tento rok hlavnú úlohu získal Michal Režný. Rozdiel medzi nimi je očividný. V Košiciach je Raskoľnikov dominantný a vedie celým dejom. Strháva na seba pozornosť a ostatné motívy zanikajú. Prináša silný zážitok a diváci majú možnosť vidieť rozorvaného človeka.

V Žiline sa Režný snažil, ale na silnú výpoveď o jeho vnútornom boji, ktorý prežíval po vražde úžerníčky Alony

Ivanovny a jej sestry, nestačil. Silný zážitok sa nedostavil. Chýba gradácia jeho psychického stavu. Nevieme, čo v ňom súperí. Na javisku sa často len nachádza.

Jediné miesta, kde sa divákovi približuje, je pri scénach s vyšetrovateľom Porfirijom (Miloslav Král). Práve Porfirij patril k najsilnejším postavám. Pomáha Raskoľnikovovi nielen uvedomiť si, že ani výnimočnosť neospravedľňuje vraždu, ale aj divákovi pochopiť vnútorný boj a otázky, ktoré Dostojevský prináša.

Pochvalu si zaslúži aj Ján Dobrík v úlohe Raskoľnikovovho priateľa Razumichina. Práve ten vedel vytvoriť silný protipól voči nevýraznému hlavnému hrdinovi. Tak ako sa Kudláčovi Raskoľnikovovi priatelia nepodarili v Košiciach, v Žiline si ich už ustrážil. Najvýraznejšie to je cítiť pri opitej scéne. Košičkí herci to nezvládli a scéna vyznela trápne, naopak žilinskí vytvorili úsmevnú situáciu.

A prečo si Kudláč dva roky po sebe vybral Zločin a trest? Dramaturgička inscenácie Zuzana Pálenčíkova to odôvodnila tým, že po košickej inscenácii mal mnoho otázok. V žilinskom prevedení však akoby nehladal odpovede. Neprišla nová pohľad. Ani nové motívy. Len dej prenáša z otvorenej absurdnej scény s čiernym a bielym kruhom do konkrétnej miestnosti ohraničenej stenami.

Veronika Folentová

anketa

ako ubližuje seriálová
produkcia divadlu?

dano
heriban

herec

Do divadla chodí vďaka seriálom viac ľudí, lebo sa prídu pozrieť na niekoho, koho vidia v televízii, má pre nich cenu. Súčasne je ale tá divadelná produkcia devalvovaná. Myslím si, že dnešná seriálová úbohosť a zároveň záplava titulov kazia hlavne vkus divákovi, divadlu neubližujú.

marián
geišberg

herec

Myslím si, že tu od revolúcie televízia narobila viac škody ako úžitku. A myslím, že aj diváci, ktorí tu existovali, pokazili televízni mágovia a blbci, ktorí si myslia, že čísla sú rozhodujúce. Dramatická tvorba zmizla z televízie, mizne aj z rozhlasu. A keď to takto pôjde zmizne aj z divadla, pretože inscenátori budú hľadať formu, ktorá bude blízka tomu tupému stádu, ktoré sa potrebuje priblížiť k televíznemu seriálu.

petra
vajdová

herečka

Seriálový herec môže ochudobniť divadlo v tom, že mu dáva zo seba menej, pretože je zvyknutý na kameru. Ale na druhej strane, keď majú diváci obľúbeného seriálového herca, prídu sa naň pozrieť aj do divadla a v tomto smere je to pre divadlo prospešné.

Adriana Hricková
Patricia Drobná

PROGRAM

SOBOTA

19:30 - Štúdio SKD

Rainer Lewandowski: Hamlet dnes nebude

Mestské divadlo P. O. Hviezdoslava Bratislava

21:30 - Divadelné námestie - veľké pódium

Tan - Kurilla - Dobeš TRIO

KONCERT

22:00 - Divadelné námestie - veľké pódium

Sergej Sergejevič Prokofiev: Romeo a Júlia

Balet SND Bratislava

23:00 - Národný dom

Iva Š.: Diagnóza slovo

Bábkové divadlo na Rázcestí Banská Bystrica

NEDEĽA

11:00 - Študovňa SKD

Kritická platforma

Hodnotenie inscenácií predchádzajúceho festivalového dňa moderuje:
Vladimír Štefko

14:00 - Študovňa SKD

Záverečné vyhodnotenie festivalu

Ako správne používať festivalový žurnál

čítanie 	trochu dlhšie čítanie ... 	odháňanie dotieravého hmyzu 	exkluzívny divadelný dalekohľad
luxusný festivalový adresár 	praktický vejár 	hrejivý festivalový podsedák 	Festivalový žurnál č. 5, 29. 6. 2013 Redakcia: Veronika Foilentová, Adriana Hricková, Michal Hricko, Filip Struhárik Foto: Braňo Konečný Vydáva: SKD Martin Náklad: 200 ks

Hlavní partneri

MAKSO
solutions for industry

Partneri

SYSTEMCOM
IT CONSULTING & SERVICES

OKI

TULIP
CENTER
MARTIN

Mediálni partneri

vimedia

euroawk
THE GREAT OUTDOORS

k o d
KONCERTNÉ DIVADLO

MY
MARTIN

TA3

Zoznam.sk

TURIEC ONLINE

martinčan.sk

regionportal.sk
cestné domáce informácie